

На основу члана 16. став 3, члана 86. став 1, члана 87. став 5, члана 96, члана 97. став 2, члана 194. став 2, члана 199. став 5, члана 239, члана 249. став 1. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18 и 9/20),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја

Члан 1.

У Правилнику о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19 и 3/21), у члану 1. став 3. речи: „авионима, хеликоптерима и једрилицама” замењују се речима: „авионима и хеликоптерима”.

Члан 2.

У члану 2. став 1. тачка на крају тачке 15) замењује се тачком и запетом и додају се тач. 16) - 18), које гласе:

„16) *Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139* је Уредба (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у области цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја и о измени уредаба (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савета, као и о стављању ван снаге уредаба (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета и Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 3922/91. Ова уредба је у Републици Србији преузета Правилником о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20), али ће се до почетка примене наведеног правилника позивање на Уредбу (ЕУ) бр. 2018/1139 сматрати позивањем на Уредбу (ЕЗ) бр. 216/2008;

17) *Уредба (ЕУ) бр. 2018/395* је Уредба Комисије (ЕУ) 2018/395 од 13. марта 2018. године о утврђивању детаљних правила за управљање балонима у складу с Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета бр. 216/2008. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);

18) *Сprovedбена уредба (ЕУ) 2018/1976* је Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2018/1976 од 14. децембра 2018. године о утврђивању детаљних правила за управљање једрилицама у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 Европског парламента и Савета.”.

Члан 3.

У члану 3. став 2. тачка на крају тачке 12) замењује се тачком и запетом и додаје се тачка 13), која гласи:

„13) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2018/1975 од 14. децембра 2018. године којом се мења и допуњује Уредба (ЕУ) бр. 965/2012 у погледу захтева о обављању делатности у ваздушном саобраћају једрилицама и о електронској летачкој документацији.”.

Члан 4.

У члану 7. став 3. мења се и гласи:

„Вредност награде из члана 6. став 4а. тачка б) Прилога 1. овог правилника може да износи до 5.000 евра у динарској противвредности.”.

Члан 5.

У Прилогу 1. (Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура који се односе на делатности у ваздушном саобраћају у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008), члан 1. мења се и гласи:

„Члан 1.

Предмет и подручје примене

1. Ова уредба утврђује детаљна правила за обављање делатности у ваздушном саобраћају авионима и хеликоптерима, укључујући инспекцијске прегледе на платформи који се обављају над ваздухопловима оператера над којима безбедносни надзор врши друга држава, ако слете на аеродроме који се налазе на територији која подлеже одредбама Уговора.

2. Ова уредба утврђује, такође, детаљна правила о условима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспендовање или стављање ван снаге сертификата оператера ваздухоплова из члана 2. став 1. тачка б) подтач. i) и ii) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 који обављају јавни авио-превоз, изузев балона и једрилица, као и права и одговорности имаоца сертификата и услове под којима се обављање делатности забрањује, ограничава или подлеже одређеним условима у интересу безбедности.

3. Ова уредба утврђује и детаљна правила у погледу услова и поступака који се односе на изјаву оператера који авионима и хеликоптерима обављају посебне делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду или обављају некомерцијално летење сложеним моторним ваздухопловом, укључујући и посебне делатности које се обављају без накнаде сложеним моторним ваздухопловом, о њиховој способности и доступности средстава да извршавају одговорности које су повезане са коришћењем ваздухоплова, као и о надзору над тим оператерима.

4. Ова уредба утврђује, такође, детаљна правила о условима под којима одређене посебне делатности у ваздушном саобраћају које се обављају уз накнаду, а које су високог ризика, у интересу безбедности подлежу одобравању, као и о условима за издавање, одржавање, измену, ограничење, суспендовање или стављање ван снаге потврде о испуњавању услова за обављање посебних делатности у ваздушном саобраћају.

5. Ова уредба се не примењује на делатности у ваздушном саобраћају које су обухваћене чланом 1. став 2. тачка а) Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

6. Ова уредба се не примењује на делатности у ваздушном саобраћају које се обављају ваздушним бродовима.

7. Ова уредба се не примењује на делатности у ваздушном саобраћају које се обављају балонима и једрилицама. Међутим, у односу на наведене делатности у ваздушном саобраћају које се обављају балонима, изузев везаних балона на гас, као и једрилицама, примењују се захтеви у погледу надзора из члана 3. ове уредбе.”.

Члан 6.

У Прилогу 1, у члану 2. став 1. тач. 1), 1а) и 1б) мењају се и гласе:

„1) „авион” је ваздухоплов покретан мотором, са фиксним крилима, тежи од ваздуха, који узгон у лету остварује динамичком реакцијом ваздуха на крилима;

1а) „хеликоптер” је ваздухоплов тежи од ваздуха који се у лету одржава углавном реакцијом ваздуха на један или више мотором погоњених ротора на претежно вертикалним осовинама;

1б) „балон” је ваздухоплов с посадом, лакши од ваздуха, који није погоњен мотором, а који се у лету одржава коришћењем гаса лакшег од ваздуха или горионика, укључујући балоне на гас, балоне с топлим ваздухом, мешане балоне и, иако су на моторни погон, ваздушне бродове са топлим ваздухом;”.

После тачке 1б) додају се тач. 1ц), 1д) и 1е), које гласе:

„1ц) „једрилица” је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету динамичком реакцијом ваздуха на њене фиксне узгонске површине, чији слободан лет не зависи од мотора;

1д) „комерцијално летење” је свако летење ваздухоплова за накнаду или другу противвредност, које је доступно за јавност или, ако није доступно за јавност, које се обавља на основу уговора између оператера и наручиоца, при чему наручилац нема контролу над оператером;

1е) „везани балон на гас” је балон на гас са системом везивања који током лета све време држи балон причвршћеним за фиксну тачку;”

Тачка 9) мења се и гласи:

„9) „показни лет” је сваки лет за накнаду или другу противвредност, који се састоји од краткотрајног разгледања из ваздуха са циљем да се привуку нови полазници или нови чланови, а кога обавља организација за обуку из члана 10а Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана ради промоције летачког спорта или рекреативног летења;”

Члан 7.

У Прилогу 1, члан 5. мења се и гласи:

„Члан 5.

Ваздухопловне делатности

1. Оператери су дужни да користе авион или хеликоптер, за потребе јавног авио-превоза (у даљем тексту: *CAT*), само на начин прописан у анексима III и IV ове уредбе.

1а. Оператери који обављају јавни авио-превоз који започиње и који се завршава на истом аеродрому или оперативном месту, авионима са перформансама класе Б или хеликоптерима који нису сложени моторни хеликоптери, дужни су да буду усаглашени са релевантним одредбама анекса III и IV ове уредбе;

2. Оператери су дужни да поштују одговарајуће одредбе Анекса V ове уредбе ако користе:

а) авионе и хеликоптере намењене за:

(i) летове при којима се користи навигација заснована на могућностима ваздухоплова (*PBN*);

(ii) летове у складу са утврђеним минималним навигационим перформансама (*MNPS*);

(iii) летове у ваздушном простору са смањеним минимумима вертикалног раздвајања (*RVSM*);

(iv) летове у условима смањене видљивости (*LVO*);

б) авионе и хеликоптере намењене за транспорт опасног терета (*DG*);

ц) двомоторне авионе намењене за летове са продуженим долетом (*ETOPS*) у јавном авио-превозу;

- д) хеликоптере намењене за летове у јавном авио-превозу који се обављају уз помоћ система за ноћно осматрање (*NVIS*);
- е) хеликоптере намењене за обављање јавног авио-превоза уз коришћење хеликоптерске дизалице (*HNO*);
- ф) хеликоптере намењене за хитне медицинске летове (*HEMS*) у јавном авио-превозу;
- г) хеликоптере који се користе за летове изнад воде (*HOFO*).

3. Оператери који обављају некомерцијално летење сложеним моторним авионима и хеликоптерима дужни су да изјаве да су оспособљени и да имају средства неопходна за извршавање својих дужности у вези са коришћењем ваздухоплова, као и да користе ваздухоплов у складу са одредбама наведеним у Анексу III и Анексу VI ове уредбе. Уместо наведеног, ако ови оператери обављају посебне делатности без накнаде дужни су да се усагласе са одредбама наведеним у Анексу III и Анексу VIII ове уредбе.

4. Оператери који обављају некомерцијално летење, укључујући и посебне делатности које се обављају без накнаде, авионима и хеликоптерима који нису сложени моторни ваздухоплови, дужни су да користе ваздухоплов у складу са одредбама наведеним у Анексу VII ове уредбе.

5. Организације за обуку из члана 10а Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011, које имају главно седиште пословања у држави чланице, ако спроводе летачку обуку ка Унији, у оквиру или ван Уније, дужне су да:

а) сложене моторне авионе и хеликоптере користе у складу са одредбама Анекса VI ове уредбе;

б) остале авионе и хеликоптере користе у складу са одредбама Анекса VII ове уредбе.

6. За обављање посебних делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду оператери су дужни да авионе и хеликоптере користе искључиво у складу са одредбама Анекса III и Анекса VIII ове уредбе.

7. Летови који се обављају непосредно пре, током или непосредно после летова којима се обављају посебне делатности и у директној су вези са тим летовима, обављају се у складу са ст. 3, 4. и 6. овог члана, у зависности шта је примењиво. Осим чланова посаде, у ваздухоплову се не смеју налазити лица која нису неопходна за обављање задатка.”.

Члан 8.

У Прилогу 1, у члану 6. став 3. мења се и гласи:

„3. Изузетно од члана 5. ове уредбе и не доводећи у питање члан 18. став 2. тачку (б) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139 и Одељак II Анекса I Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 у погледу дозволе за лет, следећи летови настављају да се обављају у складу са условима који су одређени у националном праву државе чланице у којој оператер има главно место пословања или, ако оператер нема главно место пословања, у којој има седиште или пребивалиште:

а) летови који су повезани са увођењем или модификацијом типова авиона и хеликоптера, а које обављају организације за пројектовање или производњу у оквиру својих овлашћења;

б) летови без путника или терета, при којима авион или хеликоптер врши прелет ради обнове, поправке, сервисне провере, инспекције, испоруке, извоза или у сличне сврхе.”.

Став 4а. мења се и гласи:

„4а. Изузетно од члана 5. ст. 1. и 6. ове уредбе, следеће делатности могу се, у складу са Анексом VII ове уредбе, обављати авионима и хеликоптерима који нису сложени моторни ваздухоплови:

а) летови приватних лица која деле трошак, под условом да је директан трошак расподељен између свих лица која се налазе у ваздухоплову, укључујући и пилота, а број лица која деле трошак је ограничен на шест;

б) такмичарски летови или ваздухопловне манифестације, под условом да је накнада или друга противвредност која се додељује за такве летове ограничена на подмиривање директних трошкова и пропорционална годишњим трошковима, као и да награде нису веће од оних које је одредила надлежна власт.

ц) показни летови, летови за исказање падобраном, вуча једрилице или акробатски летови које обавља организација за обуку која има главно седиште у држави чланици и која је наведена у члану 10а Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана с циљем промоције летачког спорта или рекреативног летења, под условом да се ваздухоплов користи на основу власништва или закупа без посаде, да се летом не остварује добит која се расподељује изван те организације и да, у случају да су у те летове укључена лица која нису чланови те организације, такви летови представљају споредне активности те организације.”.

Члан 9.

У Прилогу 1, члан 10. мења се и гласи:

„Члан 10.

Ступање на снагу

Ова уредба ступа на снагу трећег дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Примењује се од 28. октобра 2012. године.”.

Члан 10.

У Прилогу 1, у Анексу I (Дефиниције израза који се користе у анексима II-VIII) тачка б) брише се.

Тачка 11а) брише се.

После тачке 42) додају се тач. 42а), 42б) и 42ц), које гласе:

„42а) „*EFB* апликација” је софтверска апликација инсталирана на *EFB host* платформи која пружа једну или више специфичних оперативних функција за подршку летачке делатности;

42б) „*EFB host* платформа” је хардверска опрема у којој се налазе рачунарске могућности и основни софтвер, укључујући оперативни систем и улазно/излазни софтвер;

42ц) „*EFB* систем” је хардверска опрема (укључујући сваку батерију, опрему за повезивање, улазне/излазне компоненте) која је неопходна да подржи планирану *EFB* апликацију, односно апликације;”.

После тачке 44) додаје се тачка 44а), која гласи:

„44а) „електронска летачка документација (*electronic flight bag (EFB)*)” је електронски информативни систем, који се састоји од опреме и апликација за летачку посаду и који омогућава чување, ажурирање, приказивање и обраду *EFB* функција у сврху подршке летачким активностима или дужностима;”.

Тачка 57) брише се.

После тачке 69) додаје се тачка 69а), која гласи:

„69a) „интерфејс човек-машина (*HMI*)” је компонента одређених уређаја која је способна да обради интеракцију човек-машина. Интерфејс се састоји од хардвера и софтвера који омогућавају да се улазни подаци корисника тумаче и обрађују од стране машине или система који, с друге стране, пружају кориснику тражене податке;”.

После тачке 78) додаје се нова тачка 78а), која гласи:

„78а) „услов постојања мањег квара” је услов постојања квара који не би значајно умањио безбедност ваздухоплова и који укључује радње летачке посаде које су у оквиру њене могућности;”.

Досадашња тачка 78а) постаје тачка 78б).

После тачке 96) додају се тач. 96а) и 96б), које гласе:

„96а) „преносиви *EFB*” је преносива *EFB host* платформа која се користи у пилотској кабини и не представља део конфигурације сертификованог ваздухоплова;

96б) „преносиви електронски уређај (*PED*)” је сваки електронски уређај који се уобичајено, али не искључиво, односи на потрошачку електронику, који су у ваздухоплов унели чланови посаде, путници или је унет као део терета и који не представља део конфигурације сертификованог ваздухоплова. Он укључује сву опрему која може да троши електричну енергију. Електричну енергију могу пружати унутрашњи извори, као што су батерије (које се могу или не могу пунити), или уређаји могу да буду повезани на посебне изворе енергије у ваздухоплову;”.

После тачке 120) додају се тачке 120а) и 120б), које гласе:

„120а) „тип А *EFB* апликације” је *EFB* апликација чија неисправност или злоупотреба нема утицаја на безбедност;

120б) „тип Б *EFB* апликације” је *EFB* апликација:

а) чија се неисправност или злоупотреба класификује као услов постојања мањег квара или ниже;

б) којом се не замењује нити дуплира било који систем или функционалност коју захтевају прописи о пловидбености, захтеви ваздушног простора или оперативна правила; ”.

Члан 11.

У Прилогу 1, у Анексу II (Захтеви које морају да испуне надлежне власти у области ваздушног саобраћаја (Део-*ARO*)), у Глави *GEN* (Општи захтеви), у Одељку I (Опште одредбе), у тачки *ARO.GEN.120* (Начини усаглашавања) став д) мења се и гласи:

„д) Надлежна власт процењује све алтернативне начине усаглашавања које предложи организација у складу са:

1) *ORO.GEN.120* став б) Анекса III (Део-*ORO*) ове уредбе;

2) *BOP.ADD.100* Анекса II (Део-*BOP*) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/395, ако је реч о оператерима балона;

3) *SAO.DEC.100* Анекса II (Део-*SAO*) Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 2018/1976, ако је реч о оператерима једрилица, анализирајући достављену документацију и, ако сматра да је неопходно, обављањем инспекцијског надзора над организацијом.

Ако надлежна власт процени да су алтернативни начине усаглашавања у складу са правилима за извршење, дужна је да без одлагања:

1) обавести подносиоца захтева да алтернативни начин усаглашавања може да се примени и, ако је потребно, сходно томе, да измени одобрење, потврду о испуњавању услова за обављање посебних делатности у ваздушном саобраћају или сертификат подносиоца захтева; и

2) обавести Агенцију о садржају алтернативног начина усаглашавања, достављајући и копије свих релевантних докумената;

- 3) информише друге државе чланице о прихваћеним алтернативним начинима усаглашавања.”.

Члан 12.

У Прилогу 1, у Анексу II (Захтеви које морају да испуне надлежне власти у области ваздушног саобраћаја (Део-ARO)), у Глави GEN (Општи захтеви), у Одељку III (Надзор, сертификација и предузимање законских мера), у тачки ARO.GEN.345 (Изјава организације) став а) мења се и гласи:

„а) Након пријема изјаве организације која обавља или намерава да обавља делатност за коју се захтева достављање изјаве, надлежна власт утврђује да ли изјава садржи све информације које су прописане у:

- 1) ORO.DEC.100 из Анекса III (Део-ORO) ове уредбе;
- 2) BOP.ADD.100 Анекса II (Део-BOP) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/395, ако је реч о оператерима балона;
- 3) SAO.DEC.100 Анекса II (Део-SAO) Спроведбене уредбе (ЕУ) бр. 2018/1976, ако је реч о оператерима једрилица.

Након што провери захтеване информације надлежна власт потврђује организацији пријем изјаве.”.

Члан 13.

У Прилогу 1, у Анексу II (Захтеви које морају да испуне надлежне власти у области ваздушног саобраћаја (Део-ARO)), Додатак II – образац „Оперативне спецификације” (EASA Form 139) замењује се новим Додатком II, који је дат у прилогу, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 14.

У Прилогу 1, у Анексу III (Захтеви које морају да испуњавају организације које обављају ваздушни саобраћај (Део-ORO)), у Глави GEN (Општи захтеви), у Одељку I (Опште одредбе), у тачки ORO.GEN.110 став к) мења се и гласи:

„к) Без обзира на став ј), оператери који обављају комерцијалне летове са следећим ваздухопловима дужни су да обезбеде да летачка посада добије одговарајућу обуку или информације о опасном терету како би јој било омогућено да препозна непријављен опасан терет који уносе путници или који доспева као терет:

- 1) једномоторни авиони на елисни погон чија максимална сертификована маса на полетању (MCTOM) износи 5.700 kg или мање и чији максимални број расположивих путничких седишта (MOPSC) износи пет или мање, а који полећу и слећу са истог аеродрома или оперативног места дању, по правилима за визуелно летење (VFR); или
- 2) хеликоптери који нису сложени моторни хеликоптери, са једним мотором, чији максимални број расположивих путничких седишта (MOPSC) износи пет или мање и који полећу и слећу са истог аеродрома или оперативног места дању, по правилима за визуелно летење (VFR).”.

Члан 15.

У Прилогу 1, у Анексу III (Захтеви које морају да испуњавају организације које обављају ваздушни саобраћај (Део-ORO)), у Глави MLR (Приручници, књиге и евиденције), у тачки ORO.MLR.101 (Оперативни приручник - структура за јавни авио-превоз) речи: „као и за летове једрилица” и запета бришу се.

Члан 16.

У Прилогу 1, у Анексу III (Захтеви које морају да испуњавају организације које обављају ваздушни саобраћај (Део-*ORO*)), у Глави *FC* (Летачка посада), у тачки *ORO.FC.005* (Обим примене) тачка б) мења се и гласи:

„б) Одељка 2 у коме су наведени додатни захтеви који се примењују на јавни авио-превоз, изузев ако је реч о јавном авио-превозу путника који се обавља дању, по правилима за визуелно летење (*VFR*), који започиње и који се завршава на истом аеродрому или оперативном месту и у оквиру локалног подручја које је одредила надлежна власт, а који се обавља:

1) једномоторним авионом на елисни погон, који има максималну сертификовану масу на полетању (*MCTOM*) 5.700 kg или мању и чији максимални број расположивих путничких седишта (*MOPSC*) износи пет или мање; или

2) једномоторним хеликоптером, који није сложени моторни хеликоптер и чији максимални број расположивих путничких седишта (*MOPSC*) износи пет или мање.”.

Члан 17.

У Прилогу 1, у Анексу III (Захтеви које морају да испуњавају организације које обављају ваздушни саобраћај (Део-*ORO*)), у Глави *FTL* (Ограничења времена летења и радног времена и захтеви у погледу одмора), у Одељку 1 (Опште одредбе), у тачки *ORO.FTL.105* (Дефиниције) тачка 13) мења се и гласи:

„13) „време лета” (*flight time*) је, у случају авиона, време од тренутка када се ваздухоплов први пут покрене с паркинг позиције ради полетања до тренутка кад се ваздухоплов потпуно заустави на одређеној паркинг позицији и потом потпуно зауставе сви мотори или елисе;”.

Члан 18.

У Прилогу 1, у Анексу IV (Јавни авио-превоз (Део-*CAT*)), у Глави А (Општи захтеви), тачка *CAT.GEN.105* (Моторне једрилице – *TMG* и моторне једрилице) брише се.

Члан 19.

У Прилогу 1, у Анексу IV (Јавни авио-превоз (Део-*CAT*)), у Глави А (Општи захтеви), у Одељку 1 (Ваздухоплови на моторни погон), после тачке *CAT.GEN.MPA.140* (Преносиви електронски уређаји) додаје се тачка *CAT.GEN.MPA.141*, која гласи:

„**CAT.GEN.MPA.141 Коришћење електронске летачке документације (*EFBs*)**

а) Ако се у ваздухоплову користи *EFB*, оператер је дужан да обезбеди да он нема негативан утицај на перформансе система и опреме ваздухоплова, нити на способност чланова летачке посаде да управљају ваздухопловом.

б) Оператер не сме да користи тип Б *EFB* апликације, изузев ако је она одобрена у складу са Главом М Анекса V (Део-*SPA*).”.

Члан 20.

У Прилогу 1, у Анексу IV (Јавни авио-превоз (Део-*CAT*)), у Глави А (Општи захтеви), Одељак 2 (Ваздухоплови који нису на моторни погон) и тач. *CAT.GEN.NMPA.100* - *CAT.GEN.NMPA.150* бришу се.

Члан 21.

У Прилогу 1, у Анексу IV (Јавни авио-превоз (Део-*CAT*)), у Глави Б (Оперативне процедуре), Одељак 2 (Ваздухоплови који нису на моторни погон) и тач. *CAT.OP.NMPA.100* - *CAT.OP.NMPA.180* бришу се.

Члан 22.

У Прилогу 1, у Анексу IV (Јавни авио-превоз (Део-*CAT*)), у Глави Ц (Перформансе и оперативна ограничења ваздухоплова), у Одељку 3 (Маса и тежиште), у Пододељку 1 (Ваздухоплов на моторни погон), у тачки *CAT.POL.MAV.105* (Подаци и документација за одређивање масе и тежишта) став б) мења се и гласи:

„б) Ако се подаци и документација о маси и положају тежишта израђују применом компјутерског система за израчунавање масе и положаја тежишта, оператер је дужан:

- 1) да провери целовитост излазних података како би обезбедио да су подаци у оквиру *AFM* ограничења; и
- 2) да у оперативном приручнику наведе упутства и процедуре за његово коришћење.”

Став е) брише се.

Члан 23.

У Прилогу 1, у Анексу IV (Јавни авио-превоз (Део-*CAT*)), у Глави Ц (Перформансе и оперативна ограничења ваздухоплова), Одељак 4 (Једрилице) и тач. *CAT.POL.S.100 - CAT.POL.S.110* бришу се.

Члан 24.

У Прилогу 1, у Анексу IV (Јавни авио-превоз (Део-*CAT*)), у Глави Д (Инструменти, подаци, опрема), Одељак 3 (Једрилице) и тач. *CAT.IDE.S.100 - CAT.IDE.S.150* бришу се.

Члан 25.

У Прилогу 1, у Анексу V (Посебна одобрења (Део-*SPA*)), после тачке *SPA.SET-IMC.110* (Захтеви у погледу опреме за *SET-IMC* летове) додаје се нова Глава М, која гласи:

„ГЛАВА М

ЕЛЕКТРОНСКА ЛЕТАЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА (*EFB*)

***SPA.EFB.100* Коришћење електронске летачке документације (*EFB*) – оперативно одобрење**

а) Оператер који обавља јавни авио-превоз може да користи тип Б *EFB* апликације само ако је надлежна власт оператеру издала одобрење за то коришћење.

б) За прибављање оперативног одобрења за коришћење типа Б *EFB* апликације, које издаје надлежна власт, оператер је дужан да пружи доказ:

1) да је извршена процена ризика у вези с коришћењем *EFB* уређаја у коме се налази апликација, као и о *EFB* апликацији и њеним повезаним функцијама, која је утврдила повезане ризике и обезбедила одговарајуће управљање тим ризицима и њихово ублажавање;

2) да су интерфејси човек-машина *EFB* уређаја и *EFB* апликације процењени у односу на принципе људског фактора;

3) да је успоставио систем администрације *EFB* и да су успостављени процедуре и захтеви обуке за администрацију и коришћење *EFB* уређаја и *EFB* апликације; ово обухвата следеће процедуре:

- (i) коришћење *EFB*;
- (ii) управљање променама *EFB*;

- (iii) управљање *EFB* подацима;
 - (iv) одржавање *EFB*;
 - (v) обезбеђивање *EFB* (*EFB security*);
- 4) да је *EFB host* платформа подобна за намеравано коришћење *EFB* апликације. Ова демонстрација мора да буде специфична за *EFB* апликацију и *EFB host* платформу на коју је апликација инсталирана.”.

Члан 26.

У Прилогу 1, у Анексу VI (Некомерцијални летови сложених моторних ваздухоплова (Део-*NCC*), у Глави А (Општи захтеви), после тачке *NCC.GEN.130* (Преносиви електронски уређаји) додаје се нова тачка *NCC.GEN.131*, која гласи:

„NCC.GEN.131 Коришћење електронске летачке документације (*EFB*)

а) Ако се у ваздухоплову користи *EFB*, оператер је дужан да обезбеди да он нема негативан утицај на перформансе система и опреме ваздухоплова, нити на способност чланова летачке посаде да управљају ваздухопловом.

б) Пре коришћења типа Б *EFB* апликације, оператер је дужан:

1) да изврши процену ризика у вези с коришћењем *EFB* уређаја у коме се налази апликација, као и о предметној *EFB* апликацији и њеним повезаним функцијама, како би се утврдили повезани ризици и обезбедило одговарајуће управљање тим ризицима и њихово ублажавање; процена ризика мора да се односи на ризике повезане са интерфејсом човек-машина *EFB* уређаја и предметном *EFB* апликацијом; и

2) да успостави систем администрације *EFB*, укључујући процедуре и захтеве обуке за администрацију и коришћење *EFB* уређаја и *EFB* апликације.”.

Члан 27.

У Прилогу 1, у Анексу VI (Некомерцијални летови сложених моторних ваздухоплова (Део-*NCC*), у Глави Б (Оперативне процедуре), у тачки *NCC.OP.200* (Симулирање ванредних ситуација у току лета) став б) мења се и гласи:

„б) Изузетно од става а), ако летове за обуку спроводи организација за обуку из члана 10а Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011, наведене ситуације се могу симулирати када се у ваздухоплову налази пилот ученик.”.

Члан 28.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-*NCO*)), у Глави А (Општи захтеви), тачка *NCO.GEN.102* (Моторне једрилице – *TMG* и моторне једрилице) брише се.

У тачки *NCO.GEN.103* (Показни летови) тачка а) мења се и гласи:

„а) да започну и да се заврше на истом аеродрому или оперативном месту;”.

У тачки *NCO.GEN.105* (Права и одговорности пилота који управља ваздухопловом), у ставу а) тачка 4) подтачка (iii) мења се и гласи:

„(iii) инструменти и опрема који су неопходни за обављање лета су уграђени у ваздухоплов и исправни, осим ако је дозвољено да се лет обави са неисправном опремом на основу листе минималне опреме (*MEL*) или другог одговарајућег документа, у случају да је то применљиво, на начин који се прописан у *NCO.IDE.A.105* и *NCO.IDE.H.105*;”.

Тачка *NCO.GEN.125* (Преносиви електронски уређаји) мења се и гласи:

„NCO.GEN.125 Преносиви електронски уређаји

Пилот који управља ваздухопловом не сме да дозволи ниједној особи да у ваздухоплову користи преносиве електронске уређаје (*PED*), укључујући и електронску летачку документацију (*EFB*), који би могли негативно да утичу на перформансе система и опреме ваздухоплова или на способност чланова летачке посаде да управљају ваздухопловом.”.

У тачки NCO.GEN.135 (Документи, приручници и информације који се налазе у ваздухоплову) став ц) брише се.

Члан 29.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-*NCO*)), у Глави Б (Оперативне процедуре), назив тачке NCO.OP.120 (Процедуре за смањење буке – авиони, хеликоптери и моторне једрилице) мења се и гласи:

„NCO.OP.120 Процедуре за смањење буке – авиони и хеликоптери”.

Тачка NCO.OP.156 (Пушење у ваздухоплову – једрилице) брише се.

У тачки NCO.OP.180 (Симулирање ванредних ситуација у току лета) став б) мења се и гласи:

„б) Изузетно од става а), ако летове за обуку спроводи организација за обуку из члана 10а Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011, наведене ситуације се могу симулирати када се у ваздухоплову налази пилот ученик.”.

Члан 30.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-*NCO*)), у Глави Ц (Перформансе и оперативна ограничења ваздухоплова), у тачки NCO.POL.105 (Мерење масе) став б) мења се и гласи:

„б) Мерење масе врши произвођач ваздухоплова или одобрена организација за одржавање.”.

Члан 31.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-*NCO*)), у Глави Д (Инструменти, подаци, опрема), у Одељку 1 (Авиони), у тачки NCO.IDE.A.160 (Ручни апарати за гашење пожара) став а) речи: „Авиони, изузев моторних једрилица (*TMG*) и авиона *ELAI*” замењују се речима: „Авиони, изузев *ELA1* авиона.”.

Члан 32.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-*NCO*)), у Глави Д (Инструменти, подаци, опрема) Одељак 3 (Једрилице) и тач. NCO.IDE.S.100 - NCO.IDE.S.155 бришу се.

Члан 33.

У Прилогу 1, у Анексу VIII (Посебне делатности у ваздушном саобраћају (Део-*SPO*)), у тачки SPO.GEN.005 (Област примене), у ставу ц) тачка 2) мења се и гласи:

„2) летови за искакање падобраном, вуча једрилице авионом или акробатски летови које обавља организација за обуку која има главно место пословања у једној од

држава чланица и која је наведена у члану 10а Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана с циљем промоције летачког спорта или рекреативног летења, под условом да се ваздухоплов користи на основу власништва или закупа без посаде, да се летом не остварује добит која се расподељује изван те организације и да, у случају да су у те летове укључена лица која нису чланови те организације, такви летови представљају споредне активности те организације.”

Члан 34.

У Прилогу 1, у Анексу VIII (Посебне делатности у ваздушном саобраћају (Део-*SPO*)), у Глави А (Општи захтеви), тачка *SPO.GEN.102* (Моторне једрилице -*TMG* и моторне једрилице) брише се.

У тачки *SPO.GEN.107* (Права и одговорности пилота који управља ваздухопловом), у ставу а) тачка 4) подтачка (iii) мења се и гласи:

„(iii) инструменти и опрема који су неопходни за обављање лета су уграђени у ваздухоплов и исправни, осим ако је дозвољено да се лет обави са неисправном опремом на основу листе минималне опреме (*MEL*) или другог одговарајућег документа, у случају да је то применљиво, на начин који се прописан у *SPO.IDE.A.105* и *SPO.IDE.H.105*;”.

После тачке *SPO.GEN.130* (Преносиви електронски уређаји) додаје се нова тачка *SPO.GEN.131*, која гласи:

„SPO.GEN.131 Коришћење електронске летачке документације (*EFB*)

а) Ако се у ваздухоплову користи *EFB*, оператер је дужан да обезбеди да он нема негативан утицај на перформансе система и опреме ваздухоплова, нити на способност чланова летачке посаде да управљају ваздухопловом.

б) Пре коришћења типа Б *EFB* апликације, оператер је дужан:

1) да изврши процену ризика у вези с коришћењем *EFB* уређаја у коме се налази апликација, као и о предметној *EFB* апликацији и њеним повезаним функцијама, како би се утврдили повезани ризици и обезбедило одговарајуће управљање тим ризицима и њихово ублажавање; процена ризика мора да се односи на ризике повезане са интерфејсом човек-машина *EFB* уређаја и предметном *EFB* апликацијом; и

2) да успостави систем администрације *EFB*, укључујући процедуре и захтеве обуке за администрацију и коришћење *EFB* уређаја и *EFB* апликације.”.

У тачки *SPO.GEN.140* (Документи, приручници и информације који се налазе у ваздухоплову) став ц) брише се.

Члан 35.

У Прилогу 1, у Анексу VIII (Посебне делатности у ваздушном саобраћају (Део-*SPO*)), у Глави Ц (Перформансе и оперативна ограничења ваздухоплова), у тачки *SPO.POL.105* (Маса и положај тежишта) став б) мења се и гласи:

„б) Мерење масе врши произвођач ваздухоплова или одобрена организација за одржавање.”.

Члан 36.

У Прилогу 1, у Анексу VIII (Посебне делатности у ваздушном саобраћају (Део-*SPO*)), у Глави Д (Инструменти, подаци, опрема), у Одељку 1 (Авиони), у тачки *SPO.IDE.A.180* (Ручни апарати за гашење пожара) став а) речи: „Авиони, изузев моторних једрилица - *TMG* и *ELA1* авиона” замењују се речима: „Авиони, изузев *ELA1* авиона”.

Члан 37.

У Прилогу 1, у Анексу VIII (Посебне делатности у ваздушном саобраћају (Део-*SPO*)), у Глави Д (Инструменти, подаци, опрема), Одељак 3 (Једрилице) и тач. *SPO.IDE.S.100 - SPO.IDE.S.155* бришу се.

Члан 38.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 5/1-01-0018/2020-0002

У Београду, 7. маја 2021. године

Директор

Мирјана Чизмаров

Додатак II

ОПЕРАТИВНЕ СПЕЦИФИКАЦИЈЕ (подлежу одобреним условима из оперативног приручника)					
Контакт подаци издаваоца Телефон ⁽¹⁾ : _____; Факс: _____; E-mail: _____					
АОС ⁽²⁾ :		Назив оператора ⁽³⁾ : Dba Пословно име		Датум ⁽⁴⁾ :	Потпис:
Оперативне спецификације :					
Модел ваздухоплова ⁽⁵⁾ : Ознаке регистрације ⁽⁶⁾ :					
Врста делатности: јавни авио-превоз ☐ путници ☐ терет ☐ остало ⁽⁷⁾ : _____					
Подручје летења ⁽⁸⁾ :					
Посебна ограничења ⁽⁹⁾ :					
Посебна одобрења:	Да	Не	Спецификација ⁽¹⁰⁾	Напомене	
Опасан терет					
Летење у условима смањене видљивости Полетање Прилаз и слетање			CAT ⁽¹¹⁾ RVR ⁽¹²⁾ : m DA/H: ft RVR: m		
RVSM ⁽¹³⁾ ☐ N/A					
ETOPS ⁽¹⁴⁾ ☐ N/A			Максимално време преусмеравања ⁽¹⁵⁾ : мин		
Сложене навигационе спецификације за PBN летове ⁽¹⁶⁾				⁽¹⁷⁾	
Спецификација минималних навигационих перформанси					
Летови једномоторних авиона на турбински погон ноћу или у инструменталним метеоролошким условима (SET-IMC)			⁽¹⁸⁾		
Летови хеликоптера уз коришћење система за ноћно осматрање					
Летови хеликоптера уз коришћење хеликоптерске дизалице					
Хитни медицински летови хеликоптером					
Летови хеликоптера изнад воде					
Обука кабинске посаде ⁽¹⁹⁾					
Издавање дозволе кабинског особља ⁽²⁰⁾					
Коришћење типа Б EFB апликације			⁽²¹⁾		
Континуирана пловидбеност			⁽²²⁾		
Остало ⁽²³⁾					

- (1) Бројеви телефона и факса надлежне власти, укључујући позивни број земље. Уписати *e-mail* адресу, ако је доступна.
- (2) Уписати одговарајући број сертификата ваздухопловног оператера (*AOC*).
- (3) Уписати назив оператера и пословни назив, ако се разликују. Уписати „*Db*а” („*Doing business as*” - послује под именом) пре пословног назива.
- (4) Датум издавања оперативних спецификација (дан - месец - година) и потпис овлашћеног лица надлежне власти.
- (5) Уписати *ICAO* ознаку произвођача ваздухоплова, модела и серије, или главне серије, ако су серије означене (нпр. *Boeing-737-3K2* или *Boeing-777-232*).
- (6) Ознаке регистрације наводе се у оперативној спецификацији или у оперативном приручнику. У другом случају, у одговарајућој оперативној спецификацији мора да постоји упућивање на одређену страницу оперативног приручника. У случају да се на модел ваздухоплова не примењују сва посебна одобрења, ознаке регистрације ваздухоплова се могу унети у колону за напомене за одговарајућа посебна одобрења.
- (7) Остале врсте превоза које треба навести (нпр. хитан медицински превоз).
- (8) Листа географских подручја у којима је одобрено летење (географске координате или специфичне руте, области информисања ваздухоплова у лету или националне и регионалне границе).
- (9) Листа применљивих посебних ограничења (нпр. само *VFR*, само дању итд.)
- (10) У овој колони навести најнижи критеријум за свако одобрење или врсту одобрења (са одговарајућим критеријумом).
- (11) Уписати категорију прецизног прилаза: *LTS CAT I*, *CAT II*, *OTS CAT II*, *CAT IIIA*, *CAT IIIB* или *CAT IIIC*. Уписати минималну видљивост дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) у метрима и висину одлуке (*DH*) у фитима. За сваку наведену прилазну категорију користити посебан ред.
- (12) Уписати одобрену минималну *RVR* за полетање, у метрима. За свако одобрење може се користити један ред, ако су дата различита одобрења.
- (13) Поље „није применљиво” (*N/A*) може да се означи само ако је највиши ниво лета испод *FL 290*.
- (14) Летови са продуженим долетом (*ETOPS*) се тренутно односи само на двомоторне ваздухоплове. Из тог разлога, поље „није применљиво” (*N/A*) може да се означи ако модел ваздухоплова има више од два мотора или мање од два мотора.
- (15) Праг удаљености може, такође, да буде наведен (изражен у наутичким миљама, *NM*), као и тип мотора.
- (16) Навигација заснована на могућностима ваздухоплова (*PBN*): један ред се користи за свако *PBN* одобрење (нпр. *RNP AR APCH*), са одговарајућим ограничењима наведеним у колони „Спецификације” и/или „Напомене”. Специфична одобрења за посебне процедуре *RNP AR APCH* се могу навести у оперативним спецификацијама или оперативном приручнику. У последњем случају, у одговарајућим оперативним спецификацијама би требало упутити на одговарајућу страницу оперативног приручника.
- (17) Навести да ли је посебно одобрење ограничено на одређене крајеве полетно-слетне стазе и/или аеродрома.
- (18) Унети конкретну комбинацију ваздухоплов-мотор.
- (19) Одобрење за спровођење обуке и испита кандидата за стицање дозволе кабинског особља, на начин који је одређен у Анексу V (*Part-CC*) Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011.
- (20) Одобрење за издавање дозвола кабинском особљу на начин који је одређен у Анексу V (*Part-CC*) Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011.
- (21) Унети листу типа Б *EFB* апликација заједно са референцом на *EFB* хардвер (за преносиве *EFB*). Ова листа се наводи у оперативним спецификацијама или у оперативном приручнику. У последњем случају, у одговарајућим оперативним спецификацијама би требало упутити на одговарајућу страницу оперативног приручника.
- (22) Име лица/организације одговорне за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова и упућивање на пропис којим се захтева тај посао, тј. на Поглавље Г Анекса I (Део-М) Уредбе (ЕУ) бр. 1321/2014.
- (23) Овде се могу унети друга одобрења или подаци, користећи један ред (или више редова) за свако одобрење (нпр. слетање на кратке полетно-слетне стазе, стрми прилази, летови хеликоптера до/од места од јавног интереса, летови хеликоптера изнад непогодне средине која се налази изван густо насељеног подручја, летови хеликоптера који немају могућност безбедног принудног слетања, летови са повећаним бочним нагибом, највеће растојање од одговарајућег аеродрома за двомоторне авионе без *ETOPS* одобрења, коришћење ваздухоплова у некомерцијалне сврхе).